

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного університету
«Одеська юридична академія»
професор Загородній В.Є.

«...» січня 2021 р.

Висновок

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Самокиш Інни Василівни на тему «Кримінально-правова охорона власності за законодавством України та країн Східної Європи», поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» від 14 листопада 2017 року, протокол № 3 (уточнена 26 липня 2019 року, протокол № 9).

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового міжкафедрального семінару кафедри кримінального права та кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного університету «Одеська юридична академія» від 28 січня 2021 року.

Присутні: д.ю.н., професор Стрельцов Є.Л., д.ю.н., професор Туляков В.О., д.ю.н., доцент Полянський Є.Ю., д.ю.н., доцент Сотула О.С., д.ю.н., доцент Підгородинський В.М., д.ю.н., доцент Коломієць Ю.С., к.ю.н. професор Мирошніченко Н.А., к.ю.н., доцент Колодін Д.О., к.ю.н., доцент Дикий О.В., к.ю.н., доцент Балабанова Д.О., к.ю.н., доцент Горбачова І.М., к.ю.н., доцент Дмитрук М.М., к.ю.н., доцент Гуртовенко О.Л., к.ю.н., доцент Хільченко А.С., к.ю.н., доцент Хімченко С.А., к.ю.н., доцент Чугуніков І.І., к.ю.н., доцент Шостак (Поліщук) О.М., к.ю.н., доцент Цитряк В.Я., к.ю.н., доцент Чернишов Г.М., к.ю.н. Абакіна-Пілявська Л.М., к.ю.н. Бабиніна К.С., к.ю.н. Берш А.Я., к.ю.н. Кузембаєв О.С., к.ю.н. Кузьмін Е.Е., к.ю.н. Ободовський О.В., к.ю.н. Оцяця А.С., к.ю.н. Степаненко О.В., к.ю.н. Тімофєєва Л.Ю., к.ю.н. Тавлуй О.В., асистент Бойченко В.П., асистент Данильченко І.Р., асистент Кедик В.П., асп. Бакаєв Д.І.

З присутніх 6 докторів юридичних наук та 22 кандидатів юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Самокиш І.В. на тему «Кримінально-правова охорона власності за законодавством України та країн Східної Європи», поданого на здобуття ступеня вищої освіти доктора

філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Слухали: Доповідь І.В. Самокиш про результати виконаного дослідження, яка у своєму виступі ознайомила присутніх із структурою дисертації, обґрунтувала актуальність обраної теми, сформулювала його мету та завдання, охарактеризувала основні положення, що відображають наукову новизну дослідження, висвітлила наукову та практичну значущість одержаних результатів. Здобувачка зазначила, що підсумки розробки проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення й висновки було оприлюднено на 5 науково-практичних конференціях, основні результати дисертаційного дослідження викладено у 6 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та 1 статті, опублікованій за кордоном.

Обґрунтовуючи вибір теми дослідження, здобувачка вказала на те, що у сучасних умовах світових процесів глобалізації, враховуючи європейський вектор зовнішньої політики України, все більшої актуальності набувають порівняльно-правові дослідження, в тому числі в галузі кримінального права. Особливий інтерес становить вивчення досвіду країн Східної Європи в зв'язку з тим, що за рівнем свого розвитку протягом останніх 70-80 років, вони дуже схожі з розвитком української державності. Виходячи з певної спільності законодавчих підходів щодо структури кримінального закону, юридичних конструкцій кримінальних правопорушень проти власності, а також законодавчих підходів до систематизації таких норм, в дослідженні біло виділено наступні групи країн Східної Європи: 1) слов'янські країни Східної Європи пострадянського простору (Білорусь, Росія, Україна); 2) слов'янські країни Східної Європи, не пов'язані з радянським періодом розвитку (Польща, Чехія, Болгарія, Сербія, Словаччина, Хорватія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Словенія, Чорногорія); 3) неслов'янські країни Східної Європи (Румунія, Угорщина, Албанія, Молдова, Литва, Латвія, Естонія).

У зв'язку з принциповими реформами, змінами моделі функціонування економіки, відмовою від державних заходів регулювання господарських процесів, пов'язаних з використанням власності, кримінально-правова охорона власності набуває актуальності за цілою низкою об'єктивних аргументів, що робить конче необхідним дослідження досвіду саме цих країн. Тому тема цієї дисертаційної роботи, яка передбачає дослідження проблеми кримінально-правової охорони власності в Україні та країнах Східної Європи, є актуальною.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним порівняльно-правовим дослідженням кримінально-правової охорони власності за законодавством України та країн Східної Європи. У дисертації висунуто ряд теоретичних та практичних положень нових та важливих в теоретичному та прикладному значенні:

вперше:

– на основі історичного аналізу розроблено періодизацію розвитку

кримінально-правової охорони власності в країнах Східної Європи з урахуванням взаємовпливів суспільств, держав та цивілізаційних спільнот, а саме: 1) середньовічний період (XI-XV ст.); 2) ранній новий період (XVI – XVIII ст.); 3) модерний період (XVIII ст. – початок XX ст.); 4) соціалістичний період (початок XX – 1991 р.); 5) сучасний період (з 1991 р.);

– з метою комплексного порівняльно-правового дослідження кримінально-правової охорони власності, здійснено систематизацію країн Східної Європи: 1) слов'янські країни Східної Європи пострадянського простору (Росія, Україна, Білорусь); 2) слов'янські країни Східної Європи, не пов'язані з радянським періодом (Польща, Чехія, Болгарія, Сербія, Словаччина, Хорватія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Словенія, Чорногорія); 3) неслов'янські країни Східної Європи (Румунія, Угорщина, Албанія, Молдова, Литва, Латвія, Естонія);

– на основі дослідження зарубіжного досвіду країн Східної Європи запропоновано доповнити розділ VI Особливої частини КК України статтею 190¹ «Шахрайство з використанням електронно-обчислювальної техніки»;

– на основі дослідження досвіду країн Східної Європи запропоновано доповнити ч.2 ст. 194 КК України новою кваліфікуючою ознакою вчинення умисного знищення або пошкодження майна «з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості»;

удосконалено:

– на підставі позитивного досвіду країн Східної Європи, положення щодо введення нової кваліфікуючої ознаки вчинення діяння «з використанням обставин, що виникли внаслідок надзвичайних подій, воєнного стану або стану війни» (ч.3 ст.185, ч.3 ст. 186, ч.3 ст. 187 КК України);

– з метою уніфікації кримінально-правової термінології, позиції щодо визначення у диспозиціях статей ч. 2 ст. 194 та ст. 195 КК України загальнонебезпечного способу вчинення кримінального правопорушення шляхом виключення слів «шляхом підпалу, вибуху або іншим» та зазначення «загальнонебезпечним способом»;

дістали подальшого розвитку:

– положення про те, що у правовій доктрині країн Східної Європи наявна тенденція до розширення семантичного обсягу поняття «рухома річ» як предмета кримінального правопорушення проти власності, що є відображенням поширення в суспільстві нових видів кримінальних правопорушень проти власності;

– підходи щодо систематизації кваліфікуючих ознак кримінальних правопорушень проти власності за законодавством України і країн Східної Європи: I. За об'єктивними ознаками: 1) за об'єктом: а) за предметом кримінального правопорушення; б) за потерпілим від кримінального правопорушення; 2) за ознаками об'єктивної сторони: 1) за ознаками місця вчинення кримінального правопорушення; 2) за наслідком; 3) за ознаками обстановки; 4) за ознаками знарядь та засобів; 5) за способом вчинення кримінального правопорушення. II. За суб'єктивними ознаками: 1) за

ознаками суб'єкта; 2) за ознаками суб'єктивної сторони.

Після закінчення доповіді Самокиш І.В. були поставлені **наступні запитання:**

д.ю.н., професор кафедри кримінального права Ю.Ю. Коломієць:

Є різні рівні проведення порівняльно-правових досліджень. Який рівень превалює у Вашій роботі?

відповідь І.В. Самокиш:

Одним з важливих прийомів отримання кримінально-правових знань є вивчення зарубіжного досвіду криміналізації тих чи інших діянь і порівняння з національним підходом до цього, бо порівняльно-правовий метод надає можливість краще пізнати національне право та вдосконалити його. В літературі зазначається, що порівняння – це один з базових прийомів пізнання, оскільки пізнання явища починається з відмежування його від інших та встановлення схожості із спорідненими явищами, внаслідок чого виникає можливість встановити спільні властивості, притаманні ознаки. Порівняння залежно від об'єктів дослідження може проводитися на таких рівнях: а) макрорівень – типів права, правових сімей, правових систем чи галузей права; б) мікрорівень – правових інститутів, норм окремих категорій. Зрозуміло, що ми в своїй дисертації в основному зупинились на так званому мікрорівні, коли досліджувались конкретні положення кримінальної відповідальності за суспільно небезпечні діяння проти власності.

к.ю.н., доцент кафедри кримінального права А.С. Хільченко:

В останній час проведення порівняльно-правових досліджень, в тому числі і в кримінально-правовому напрямку, має певне розповсюдження. Але, не завжди фахівці, які проводять такі дослідження, можуть пояснити у чому полягає основна змістовно-методологічна особливість таких досліджень. Саме таке питання я ставлю і Вам?

Відповідь І.В. Самокиш:

У ч.1 ст. 3 КК України закріплено, що законодавство України про кримінальну відповідальність ґрунтується на Конституції України та загальновизнаних принципах і нормах міжнародного права. Саме ця кримінально-правова норма засвідчує нагальну потребу національної науки кримінального права досліджувати кримінальне право (законодавство) зарубіжних країн для вирішення низки важливих питань. В межах цього, в певній мірі відповідаючи на Ваше запитання, потрібно виділити, що в межах порівняльно-правових досліджень, завжди потрібно враховувати два основних завдання, відповіді на які завжди повинні бути присутніми у таких дослідженнях. Це створення гармонізованих, наскільки це можливо, кримінально-правових норм, які стосуються усіх сторін відповідальності за суспільно-небезпечні діяння проти власності (визначення діяння, встановлення адекватного покарання та ін.). Але разом з цим, і це вже друге завдання, не «зупинятися» виключено тільки на жорсткій кримінально-правовій реакції на такі діяння. Потрібно, з урахуванням зарубіжного

досвіду, постійно шукати і інші шляхи впливу на осіб, які вчиняють такі дії. Наприклад, шукати форми впливу, які можливо застосовувати замість покарання або разом з покаранням. Це можуть бути різні заохочувальні норми, які теж можливо застосовувати.

Сьогодні порівняльне правознавство або юридична компаративістика стали невід'ємною складовою правової науки. Такі дослідження є надзвичайно важливими для юридичної науки, та зокрема, для її розвитку, адже вони тісно пов'язані з міжнародним публічним і приватним правом, з галузевими юридичними науками, які надають матеріал для теоретичних узагальнень на більш високому рівні, ніж національний, а також відіграють важливу роль у процесі міжнародної уніфікації та гармонізації права. До того ж порівняльно-правові дослідження разом з традиційним історичним, нормативним та соціологічним баченням права дають змогу: по-перше, вивчати явища правової дійсності, які раніше не охоплювались проблематикою правознавства, та вийти за національні рамки своєї правової системи; по-друге, побачити під певним кутом зору коло традиційних проблем юридичної науки з урахуванням тенденцій розвитку права в сучасному світі. Все це характерно і стосовно суспільно небезпечних діянь, які посягають на власність. Криміналізація подібних діянь, практика притягнення до кримінальної відповідальності, має свої особливості у кожній країні, які породжені багатьма факторами, причому не тільки правового характеру. Тому звернення до зарубіжного досвіду, порівняння його з національним досвідом, є необхідним напрямком удосконалення вітчизняного кримінального права. В усякому разі, кримінально-правові порівняльні дослідження набувають сьогодні все більшої реалістичності, відходячи від суто теоретичних напрямків та надаючи їм необхідного практичного сенсу.

к. ю. н., доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права В.Я. Цитряк: В.Я.:

Яке місце у комплексі заходів протидії суспільно небезпечним посяганням проти власності, Ви приділяєте профілактичній роботі?

Відповідь І.В. Самокиш:

Так, загалом стратегії щодо протидії злочинності можуть визначати систему, організацію, механізми її здійснення щодо окремих напрямів протидії, зокрема стратегію запобігання злочинності, або щодо окремих видів суспільно небезпечних діянь, наприклад стратегію протидії кримінальним правопорушенням проти власності. В Україні сьогодні є певні проблеми з розробкою такої стратегії як на рівні визначення, так і на рівні реалізації. Але розробка такої стратегії, яка повинна включати і комплекс профілактичних дій, це завдання державної влади. Кримінологія має відіграти важливу роль у реалізації цього завдання, а кримінальне право виступає певним правовим підґрунтям для реалізації цієї політики в цілому.

к.ю.н., доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права к.ю.н., доцент Чернишов Г.М.

Чому саме країни Східної Європи Ви вибрали для компаративістського

дослідження? Певні аргументи Ви вже надавали, але можливо надати цьому спеціальне пояснення.

Відповідь І.В. Самокиш:

Одним з основних напрямків входження України у світову спільноту – це входження нашої держави у якість рівноправного партнера у європейську спільноту. Саме тому уся правова система України, кожна галузь права, в тому числі і кримінальне право, потребує «узгодження» своїх положень з європейськими правовими положеннями. Повертаючись до кримінального права потрібно звернути увагу на низку положень, які заслуговують свого упорядкування. Наприклад, з метою гуманізації кримінальної відповідальності, уникнення подвійних стандартів, гармонізації та уніфікації української системи права із системою права країн – членів ЄС необхідним є приведення національного законодавства, в тому числі і кримінального, у відповідність з нормами європейського права. Прикладом успішної інтеграції у європейський правовий простір є розвиток, як економічний, так і правовий держав Східної Європи. Тому порівняльно-правове дослідження кримінального законодавства України та країн Східної Європи є актуальним для подальшого розвитку та вдосконалення кримінального законодавства України.

к.ю.н., професор кафедри кримінального права Полянській Є.Ю.

Багато років в літературі триває дискусія відносно того, що є головною ознакою суспільної небезпеки діянь проти власності: шкода або форма вчинення. Як це вирішується у КК країн Східної Європи?

відповідь І. В. Самокиш

Так, така дискусія має місце і сьогодні. У всякому разі, в українському кримінальному законодавстві основною системоутворюючою ознакою системи кримінальних правопорушень проти власності, в першу чергу розкрадань, є форма їх вчинення. Потрібно відмітити, що практично за таким же принципом побудови система таких діянь і у КК практично усіх європейських країн, в тому числі і країн Східної Європи. Незважаючи на дискусійність такої побудови системи цих діянь, законодавець у цих країнах, включаючи і Україну, пояснює це тим, що така система звична, що такий підхід апробований і тому має право на існування. Ми, зі своїм науковим керівником, дотримуємося іншої точки зору.

Після відповідей І.В. Самокиш на запитання, було озвучено висновок наукового керівника – **доктора юридичних наук, доктора теології, професора, члена-кореспондента Національної академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, зав. кафедри кримінального права НУ «Одеська юридична академія» - Стрельцова Євгена Львовича**, в якому висвітлюється процес проведення дослідження аспіранткою І.В. Самокиш та отриманні нею висновки. У висновку наукового керівника звертається увага на актуальність теми дисертації, яка спрямована на вирішення актуальної проблеми теоретично-прикладного удосконалення

протидії суспільно небезпечним діям проти власності з врахуванням вітчизняного досвіду та досвіду країн Східної Європи. Підкреслюється, що результати цього дослідження отримали широке теоретичне та прикладне застосування у навчальному процесі, у науково-дослідній сфері, в правозастосовній та нормотворчій діяльності.

Дисертація має наукову новизну, оскільки у ній наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової задачі, що виявляється у комплексному порівняльно-правовому дослідженні складної загальної проблеми протидії суспільно небезпечним діям проти власності.

Основні результати дисертаційного дослідження І.В. Самокиш пройшли належну апробацію шляхом публікації її положень у фахових вітчизняних виданнях та зарубіжних виданнях, виступах та обговореннях на наукових та науково-практичних конференціях.

Науковий керівник охарактеризував І.В. Самокиш, як наполегливу, активну дослідницю, яка вміло використовує у наукових пошуках отриманий багаж теоретичних знань та певних практичних навичок, що дозволяє їй виявляти глибинні й принципово важливі проблеми у досліджуваній сфері.

Також зазначалось, що у своєму завершеному вигляді дослідження І.В. Самокиш 29 травня і 18 червня 2020 року обговорювалось на засіданні кафедри кримінального права де отримало позитивну оцінку та необхідні рекомендації щодо подальшого обговорення на фаховому семінарі та захисту у спецраді.

У висновку науковий керівник зазначив, що дисертація І.В. Самокиш «Кримінально-правова охорона власності за законодавством України та країн Східної Європи» є завершеною, творчою, самостійною працею, яка відповідає вимогам Положення про присудження наукових ступенів і звань та Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Після цього слово було надано рецензентам наукової роботи.

Рецензент – доктор юридичних наук, професор кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» О.С. Сотула

Рецензію підготовлено на підставі вивчення дисертації, а також опублікованих за темою дисертації праць. Актуальність дисертаційного дослідження І.В. Самокиш обумовлюються, насамперед, тим, що саме відносини власності визначають тип держави, формують зміст будь-якого суспільства. В цілому, домінуючі форми власності багато в чому визначають політичне, соціально-економічне, правове життя конкретної країни. Тому право власності є одним з найбільш пріоритетних інститутів, яке повинно регулюватися і охоронятися державою, в зв'язку з чим його охорона знаходиться в центрі всієї системи законодавства, в тому числі і кримінального.

Кримінальне законодавство, як галузь публічного права, в своїх приписах створює необхідну правову базу для протидії кримінальним

правопорушенням проти власності. При цьому необхідно враховувати як, наскільки точно в кримінальному законодавстві формулюються елементи суспільно-небезпечних діянь, які в своїй сукупності являються підставою для притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Сучасне дослідження в галузі юридичних наук не може бути повноцінним і результативним без використання порівняльно-правового методу. Застосування цього методу як основного для дослідження особливостей кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності саме країн Східної Європи пов'язано із відносною географічною близькістю, проте різними тенденціями кримінально-правової охорони власності, що викликано різним історичним минулим та сучасними геополітичними тенденціями. Така ситуація є певним феноменом та викликає особливий інтерес для дослідження. Між тим, з'ясування спільних підходів до формулювання окремих ознак даного виду кримінальних правопорушень та встановлення особливостей інших їх ознак за кримінальним правом окремих зарубіжних держав у роботі І. В. Самокиш дозволило оцінити коректність і точність відповідних формулювань КК України, а також запропонувати певні зміни та доповнення до нього.

Питання кримінально-правової охорони власності в кримінально-правовій науці досліджували П.П. Андрушко, Н.О. Антонюк, Ю.А. Дорохіна, В.О. Глушков, Л.М. Демидова, О.О. Дудоров, В.П. Ємельянов, В.В. Кузнецов, П.С. Матишевський, А.А. Музика, В.О. Навроцький, П.В. Олійник, М.І. Панов, А.М. Соловійова, О.С. Сотула, Є.Л. Стрельцов, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк, В.Б. Харченко, С.Д. Шапченко та багато інших відомих учених.

У порівняльному аспекті в зарубіжній науці дану проблематику досліджували такі вчені: В.Маковський, О. Горніок, Д. Модлі, Дж. Дорджевич, Т. Живанович, Ж. Петреска, Д. Йовашевич, В. Жупина та інші.

Багато вчених розглядають досліджувану дисертантом тему на рівні науково-практичних коментарів Кримінального кодексу України або окремих підрозділів підручників з кримінального права, кримінології. Однак, зміни що відбуваються у кримінальному законодавстві України потребують нового осмислення. При цьому, особливий інтерес становить вивчення досвіду країн Східної Європи. Кордони цього геополітичного регіону варіюються залежно від історичних, політичних та географічних критеріїв та визначаються у різних політичних документах, і ці країни прийняли нові кримінальні кодекси в яких, серед іншого, встановлюється відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхня достовірність полягає в тому, що висвітленні дисертантом питання відзначаються науковим підходом до їх розгляду, методологічною основою дослідження є теорія наукового пізнання суспільно-правових явищ, наукові принципи й концептуальні положення, розроблені в кримінально-правовій і кримінологічній галузях, а також спеціальні методи їх вивчення: системно-структурний, логіко-юридичний,

логіко-семантичний, історико-правовий, порівняльно-правовий, соціологічний тощо. Необхідність такого підходу до проведення цього наукового дослідження достатньо обґрунтована. Методи дослідження обрані з урахуванням поставленої мети і завдань, об'єкту і предмету дослідження.

Науково-теоретичним підґрунтям цього дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних фахівців, присвячені загальним проблемам кримінології і кримінального права, окремим аспектам дослідження кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності, а також праці фахівців з психології, соціології, історії тощо.

Нормативну базу роботи склали Конституція України, Кримінальний кодекс України, інші закони України. У роботі використані окремі положення з кримінальних кодексів зарубіжних країн.

Емпіричною базою досліджень є: узагальнення судової практики, матеріали судової та слідчої практики, дані судової статистики, експертне опитування.

Все це дозволяє зробити висновок про належний рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхню достовірність.

Наукова новизна одержаних результатів, висновків і рекомендацій полягає у тому, що у дисертації вперше досліджено теоретико-правові та науково-прикладні засади кримінально-правової охорони власності за законодавством України та країн Східної Європи. У дисертації висунуто ряд теоретичних та практичних положень нових та важливих в теоретичному та прикладному значенні.

Так, з метою комплексного порівняльно-правового дослідження кримінально-правової охорони власності, здійснено систематизацію країн Східної Європи: 1) слов'янські країни Східної Європи пострадянського простору (Росія, Україна, Білорусь); 2) слов'янські країни Східної Європи, не пов'язані з радянським періодом (Польща, Чехія, Болгарія, Сербія, Словаччина, Хорватія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Словенія, Чорногорія); 3) неслов'янські країни Східної Європи (Румунія, Угорщина, Албанія, Молдова, Литва, Латвія, Естонія).

Авторкою на основі дослідження зарубіжного досвіду країн Східної Європи було запропоновано доповнити розділ VI Особливої частини КК України статтею 190¹ «Шахрайство з використанням електронно-обчислювальної техніки».

І. В. Самокиш на основі дослідження досвіду країн Східної Європи було запропоновано доповнити ч.2 ст. 194 КК України новою кваліфікуючою ознакою вчинення умисного знищення або пошкодження майна «з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості»;

Видається цінним для теорії та практики кримінального права сформульовані автором, на підставі позитивного досвіду країн Східної Європи, положення щодо введення нової кваліфікуючої ознаки вчинення діяння «з використанням обставин, що виникли внаслідок надзвичайних подій, воєнного стану або стану війни» (ч.3 ст.185, ч.3 ст. 186, ч.3 ст. 187 КК

України).

Практичним результатом представленого дослідження стало виявлення окремих недоліків під час здійснення порівняльно-правової характеристики ознак кримінальних правопорушень проти власності, що дозволило запропонувати низку змін до чинного КК України, які відображені в дисертації.

Значущість дисертації для науки й практики полягає в тому, що сформульовані в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – для подальшої розробки теоретичних і прикладних проблем кримінально-правової охорони власності в Україні та країнах Східної Європи; правотворчій діяльності – запропоновано ряд пропозицій щодо вдосконалення юридичних конструкцій деяких кримінальних правопорушень проти власності; правозастосовній діяльності – при вирішенні проблем кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності в судовій практиці; навчальному процесі – при викладанні дисциплін: «Кримінальне право», «Кваліфікація кримінальних правопорушень», «Актуальні проблеми застосування кримінального законодавства», спецкурсів, присвячених проблемам кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності, при підготовці підручників, у науково-дослідницькій роботі студентів.

Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації: за результатами дослідження дисертантом одноосібно опубліковано у 7 наукових статтях у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; 1 стаття у зарубіжному періодичному виданні, 5 тез доповідей, опублікованих у збірниках матеріалів міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій.

В той же час дослідження цієї складної науково-практичної теми, її змістовна дискусійність, залишають спірними окремі висновки та пропозиції, які потребують додаткової аргументації і їх потрібно розглянути при захисті дисертації, деякі з зауважень мають більш рекомендаційний характер:

По-перше, навряд чи можна говорити про положення, яке претендує на дослідження вчинене вперше, коли автор наголошує, що на основі історичного аналізу розроблено періодизацію розвитку кримінально-правової охорони власності в країнах Східної Європи з урахуванням взаємовпливів суспільств, держав та цивілізаційних спільнот, а саме: 1) середньовічний період (XI-XV ст.); 2) ранній новий період (XVI – XVIII ст.); 3) модерний період (XVIII ст. – початок XX ст.); 4) соціалістичний період (початок XX – 1991 р.); 5) сучасний період (з 1991 р.). Така періодизація є доволі традиційною.

По-друге, так само є певний сумнів, що подальшого розвитку підходів щодо систематизації кваліфікуючих ознак кримінальних правопорушень проти власності за законодавством України і країн Східної Європи: І. За об'єктивними ознаками: 1) за об'єктом: а) за предметом кримінального

правопорушення; б) за потерпілим від кримінального правопорушення; 2) за ознаками об'єктивної сторони: 1) за ознаками місця вчинення кримінального правопорушення; 2) за наслідком; 3) за ознаками обстановки; 4) за ознаками знарядь та засобів; 5) за способом вчинення кримінального правопорушення. П. За суб'єктивними ознаками: 1) за ознаками суб'єкта; 2) за ознаками суб'єктивної сторони. Така систематизація, взагалі, є класичною, автору треба пояснити в чому полягає сутність його авторського вкладу у цю систематизацію.

По-третє, на мою думку, не зовсім дотичною є пропозиція виключення слів «шляхом підпалу, вибуху або іншим» та зазначення «загальнонебезпечним способом» з диспозиції ч. 2 ст. 194 КК України. Така кваліфікуюча ознака є логічним і типовим продовженням ч. 1 ст. 194 КК України обумовлена теорією та практикою застосування цієї статті. Усунення цієї ознаки у статті 195 КК країни призведе до її декриміналізації;

По-четверте, для надання більшої аргументованості теоретичних положень, які досліджуються в роботі, надання їм більшої практичної спрямованості, було б доцільним більш ширше використовувати матеріали конкретних судових справ, які були опрацьовані під час проведення дослідження.

Однак, вказані зауваження носять дискусійний і більш рекомендаційний характер і не знижують в цілому позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Зміст дисертації, її завершеність в цілому визначається тим, що в цілому науковий рівень рецензованої роботи дозволяє зробити позитивну оцінку її змісту, визначити її завершеною науковою роботою, яка виконана на актуальну тему, відмічається новизною, написана на достатньо обґрунтованому матеріалі, має теоретичне та практичне значення. Висновки і рекомендації автора можуть бути використані при подальшій розробці проблеми, основні положення дисертації пройшли необхідну апробацію, відбиті в публікаціях автора і авторефераті дисертації.

Актуальність проблематики, глибина аналізу, чіткість висновків, методологічна цілісність, високий теоретичний рівень, внутрішня логічність та практична спрямованість дисертаційного дослідження забезпечують його наукову цінність. Дисертація оформлена згідно до вимог, з дотриманням порядку подання текстового матеріалу. Обсяг основного тексту матеріалу відповідає нормативам. Мова роботи чітка та ясна. Наукові положення та висновки у тексті дисертації цілісні, завершені, логічно послідовно надані та аргументовано викладені.

Дисертант має необхідну кількість публікацій у фахових виданнях. Автореферат відповідає змісту та основним положенням дисертації.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Самокиш Інни Василівни «Кримінально-правова охорона власності за законодавством України та країн Східної Європи» є завершеною науковою працею, яка виконана на належному рівні, містить вирішення важливої наукової проблеми та відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», та рекомендується до захисту на

здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент Д.О. Балобанова підтримала актуальність даної роботи, підкреслила, що проблеми захисту права власності, у тому числі кримінально-правовими засобами, на сьогодні є вкрай актуальними, зважаючи як на стрімкий розвиток відносин власності, так й на місце, яке займають посягання на власність в структурі злочинності в Україні. Враховуючи розробку проєкту нового Кримінального кодексу України, відповідно до реформи, що наразі проходить у сфері кримінальної юстиції, доцільним та своєчасним є порівняльно-правове дослідження відповідних питань. Рецензована робота спрямована на комплексне дослідження теоретико-правових та науково-прикладних засад кримінально-правової охорони власності за законодавством України та країн Східної Європи. Зазначила, що актуальність теми дисертаційного дослідження визначається не лише її значенням для вдосконалення теорії кримінального права, але й очевидною можливістю збагачення юридичної практики законотворення та створення умов для правильного застосування положень кримінального закону.

Вказала, що авторка належним чином обґрунтувала вибір теми дослідження, його об'єкт, предмет, мету та завдання, нею використано сучасні методи обробки та аналізу наукової інформації. Обґрунтованість і достовірність отриманих дисертанткою наукових результатів не викликають сумнівів. Теоретико-методологічний інструментарій дисертації зумовлений метою дослідження та особливостями досліджуваної теми.

Доволі переконливою є нормативна основа роботи, яку становлять кримінальні кодекси та інші нормативні акти досліджуваних держав, а також емпірична база, яка складається з результатів вивчення окремих судових рішень з Єдиного державного реєстру судових рішень, матеріалів узагальнень судової практики з теми дослідження та певної судової практики Верховного Суду.

Авторка виявила уміння чітко висловлювати свою думку, робити логічні висновки, обґрунтовувати свою позицію, що допомогло їй вирішити поставлені завдання, які відповідають меті дослідження – здійснення порівняльно-правового дослідження кримінально-правової охорони власності в Україні та країнах Східної Європи.

Положення дисертаційної роботи І.В. Самокиш свідчать про те, що поставлені завдання вирішені авторкою на належному науково-теоретичному рівні, а одержані у дослідженні результати характеризуються високим ступенем вірогідності та наукової обґрунтованості.

Дисертаційне дослідження цілком відповідає плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Стан, тенденції та перспективи розвитку кримінального права у ХХІ столітті» на 2016–2020 роки як складової плану

НДР Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (ДРН 0116U01842).

Широкий перелік найменувань у списку літератури, що включає роботи з кримінального права, кримінології, теорії держави та права, а також нормативно-правові акти держав, законодавство яких аналізується, свідчить про всебічність і комплексний характер проведеного дослідження.

Використана авторкою структура побудови дисертації видається достатньо обґрунтованою і логічною: робота складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Така побудова повністю відповідає завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми та вирішити завдання, поставлені дисертанткою при написанні роботи.

Перший розділ роботи присвячено теоретичним та історичним засадам досліджуваної теми. Так, здобувачка досліджує генезу встановлення кримінально-правової охорони власності в Україні та країнах Східної Європи. Послідовно аналізує сучасне кримінальне законодавство країн Східної Європи в частині відповідальності за посягання на право власності та надає визначення власності як об'єкту кримінально-правової охорони.

У другому розділі дисертантка здійснює кримінально-правову характеристику основних складів кримінальних правопорушень проти власності за законодавством України та країн Східної Європи. На основі аналізу доктринальних та законодавчих тенденцій, які характерні для більшості країн Східної Європи, робиться висновок про наявність процесу розширення семантичного обсягу поняття «рухома річ», на відміну від кримінального законодавства України, що є певним недоліком вітчизняного права. Встановлені й інші відмінності в ознаках складів кримінальних правопорушень проти власності.

Третій розділ рецензованої роботи присвячений аналізу кваліфікованих видів складів кримінальних правопорушень проти власності за законодавством України та країн Східної Європи. Авторкою наводяться підстави (критерії) систематизації кваліфікуючих ознак кримінальних правопорушень проти власності за законодавством України та країн Східної Європи. На цій підставі проводиться аналіз основних різновидів кваліфікуючих ознак відповідних складів кримінальних правопорушень, та робиться висновок про наявний поліморфізм кримінально-правових норм про кримінальні правопорушення проти власності.

Деякі сформульовані дисертанткою пропозиції, які можна було б враховувати при проєктуванні нового кримінального закону для його покращення, а також зміни до чинного КК України вбачаються слушними та обґрунтованими.

Загальні висновки свідчать про досягнення поставлених в роботі завдань і є логічними та переконливими.

Загалом рецензованій роботі притаманний достатньо високий ступінь аргументованості та новизни наукових положень, висновків і рекомендацій,

сформульованих авторкою. Дисертація пройшла належну апробацію шляхом публікації її основних положень у 7 фахових виданнях, 1 – в зарубіжному виданні, також результати дослідження висвітлювалися на 5 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Дисертація є завершеною працею, оформленою відповідно до встановлених вимог. Результати проведених авторкою досліджень та отримані нею нові науково-обґрунтовані результати у сукупності розв'язують конкретні наукові завдання, що мають істотне значення для розвитку науки кримінального права України.

Однак, попри загальне позитивне враження від даної дисертаційної роботи, у ній є деякі недоліки та дискусійні аспекти, які потребують додаткової аргументації під час захисту:

1. Дисертантка пропонує доповнити розділ VI Особливої частини КК України ст. 190¹ «Шахрайство з використанням електронно-обчислювальної техніки», але потрібно навести аргументи, чому саме потрібна нова стаття, а не є достатнім використання кваліфікуючою ознаки, передбаченої ч. 3 ст. 190 КК в теперішній редакції.

2. В роботі здобувачка використовує дефініцію «злочин/злочини», але, враховуючи зміни до Кримінального кодексу України, що були внесені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 р., необхідно говорити про «кримінальні правопорушення». Також доцільно було б порівняти законодавство України та країн Східної Європи й в частині встановлення кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності та їх поділ на злочини та кримінальні проступки.

Зазначені зауваження носять уточнюючий характер і не знижують загалом високої оцінки дисертації, що у свою чергу дозволяє зробити висновок про відповідність роботи всім вимогам, які висуваються до наукових праць такого рівня.

Викладене дає підстави для загального висновку, що дисертація І.В. Самокиш виконана на належному науковому рівні, за обсягом і змістом, застосованими методиками досліджень і комплексним вирішенням поставлених завдань, обґрунтованістю висновків та науковою і практичною значимістю відповідає сучасним вимогам до написання дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії і може бути подана до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

канд. юрид. наук, доцент Ободовський О.В., якій зазначив, що тема виконаної І.В. Самокиш дисертації безпосередньо стосується нагальних потреб реформування сучасного кримінального законодавства, висновки та пропозиції мають важливе теоретичне й практичне значення. Далі він підкреслив, що визначені здобувачем об'єкт, предмет, цілі та задачі

дослідження, а також запропоновані висновки й пропозиції добре синхронізовані й узгоджені між собою, що вказує на завершеність роботи. Дисертантом вміло використано широкий спектр методів наукового пошуку: як загальнонаукових так і спеціально-наукових методів пізнання (зокрема, історичний, порівняльно-правовий, системно-структурний, семантичний, логіко-юридичний, конкретно-соціологічний). Достатньо детально проаналізовані характеристики основних складів суспільно небезпечних діянь проти власності за законодавством України та інших європейських країн. В цілому дисертація містить достатню кількість положень, які характеризуються науковою новизною й заслуговують на підтримку. Зокрема, позитивно слід оцінити доповнення українського кримінального законодавства, які стосуються різних складових суспільно небезпечного діяння проти власності, зокрема, діяння, їх суб'єкта, суб'єктивної сторони, кваліфікуючих ознак та ін. Обґрунтованість цих пропозицій, спрямованих на підвищення якості положень кримінального права, яке передбачає відповідальність за такі, спрямовані на поліпшення зрозумілості як якісної ознаки кримінального закону, ознак, які характеризують такі діяння та ін. Ці пропозиції можливо враховувати при розробці проєкту нового Кримінального кодексу України.

Стиль викладу матеріалу в дисертації є досить вдалим, науково-теоретичні судження і аргументи підтверджуються і обґрунтовуються аналізом практики, що в цілому справляє враження взаємообумовленого, переконливого і логічного дослідження.

Зауваження, викладені рецензентами мають здебільшого дискусійний характер і в цілому не знижують позитивної оцінки здійсненого дисертанткою дослідження.

к.ю.н., доцент М.М. Дмитрук підкреслив актуальність теми, значущість проблематики для доктрини та практики, вдалу структуру роботи, обґрунтоване дослідження питань, які аналізуються в роботі, повне досягнення мети та завдань дослідження. Підкреслив, що дисертація І.В. Самокиш «Кримінально-правова охорона власності за законодавством України та країн Східної Європи», яка подана на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

к.ю.н., доцент І.М. Горбачева відмітила ґрунтовність дослідження, відображення основних результатів дослідження у багатьох публікаціях І.В. Самокиш, які підтверджують проведення послідовної та планомірної роботи, ґрунтовність зроблених висновків, високий науковий рівень дослідження. Тому потрібно вважати, що є всі підстави оцінити дисертацію як самостійну та завершену працю, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують важливе для сучасного кримінального права конкретне завдання та повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт такого виду, тому вона може бути рекомендована до захисту разовою спеціалізованою вченою радою на базі Національного університету «Одеська юридична академія».

к.ю.н. О.С. Кузємбаєв надав високу оцінку дисертації, кількості та характеру досліджених у ній питань, ґрунтовності дослідження, повноти, вдалості та значущості для практики висновків, слушні пропозиції до чинного КК України. Відзначив відображення основних положень дисертації у публікаціях І.В. Самокиш. Зазначив, що дисертація І.В. Самокиш, яка подана на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Узагальнюючи результати обговорення, рекомендували дисертацію Самокиш І.В. «Кримінально-правова охорона власності за законодавством України та країн Східної Європи» до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

На підставі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації на тему: «Кримінально-правова охорона власності за законодавством України та країн Східної Європи» в галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право»

Робота виконана на кафедрі кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні Вченої ради НУ «ОЮА» затверджена Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» 14 листопада 2017 року, протокол № 3 (уточнена 26 липня 2019 року, протокол № 9).

Науковий консультант – д. ю. н., доктор теології, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України Стрельцов Є. Л.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Кримінальні правопорушення проти власності становлять одну із найпоширеніших і найнебезпечніших груп кримінально протиправних діянь, оскільки вони посягають на одне із найцінніших соціальних благ – право власності. Правом власності є право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за свою волею, незалежно від волі інших осіб. За суб'єктом здійснення права власності чинне законодавство виокремлює: а) право власності Українського народу; б) право державної власності; в) право комунальної власності; г) право колективної власності (у т. ч. підприємств, громадських організацій та інших об'єднань громадян); д) право приватної власності, у т. ч. право спільної власності подружжя, членів сім'ї, осіб, що ведуть селянське (фермерське) господарство; е) право власності інших держав, їх юридичних осіб, спільних підприємств та міжнародних організацій.

Вибір для компаративістського дослідження саме країн Східної Європи пов'язаний, з одного боку зі відносною географічною близькістю, проте різними тенденціями кримінально-правової охорони власності, що викликано різним історичним минулим та сучасними геополітичними тенденціями. Така ситуація є певним феноменом та викликає особливий інтерес для дослідження. Єдина точка зору щодо віднесення тих чи інших країн до Східної Європи відсутня, в зв'язку з цим, ця проблема обговорюється. Тому для дослідження, згідно зі відомостями статистичного відділу ООН, було вибрано 10 країн, що включаються у групу країн Східної Європи: Білорусь, Болгарію, Чехію, Хорватію, Польщу, Молдову, Румунію, Росію, Словаччину та Україну.

Питання кримінально-правової охорони власності в кримінально-правовій науці досліджували наступні вчені: П.П. Андрушко, Н.О. Антонюк, Ю.А. Дорохіна, В.О. Глушков, Л.М. Демидова, О.О. Дудоров, В.П. Ємельянов, В.В. Кузнецов, П.С. Матишевський, А.А. Музика, В.О. Навроцький, П.В. Олійник, М.І. Панов, А.М. Соловйова, Є.Л. Стрельцов, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк, В.Б. Харченко, С.Д. Шапченко та ін.

Разом із тим в окремих роботах указаних вчених порівняльно-правовий напрямок проблематики кримінально-правової охорони власності досліджувалася у іншому напрямку, як правило, у порівнянні з законодавством розвинутих країн, а не країнами Східної Європи, де положення кримінально-правової охорони власності є більш складними. Це надає можливість стверджувати, що дослідження кримінально-правової охорони власності в Україні та країнах Східної Європи є необхідним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Механізм кримінально-правового впливу в умовах сталого розвитку» на 2011-2015 рр. як складової плану науково-дослідницької роботи Національного університету «Одеська юридична академія» на тему «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку Української державності та права» (державний реєстраційний номер 0110U000671) на 2011-2015 рр., а також плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» «Стан, тенденції та перспективи розвитку кримінального права у ХХІ столітті» на 2016-2020 рр. як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U001842) на 2016-2020 рр.

Наукові задачі, нове вирішення яких отримано у дисертації (мета і завдання дослідження). Метою дослідження є розв'язання наукового завдання щодо здійснення порівняльно-правового дослідження кримінально-правової охорони власності в Україні та країнах Східної Європи.

Для досягнення цієї мети були поставлені такі завдання:

— дослідити історію кримінально-правової охорони власності в Україні та країнах Східної Європи;

- охарактеризувати кримінальне законодавство країн Східної Європи та України в контексті дослідження кримінальних правопорушень проти власності;
- дослідити власність як об'єкт кримінально-правової охорони в Україні та країнах Східної Європи;
- проаналізувати об'єкт кримінальних правопорушень проти власності за законодавством України і країн Східної Європи;
- провести порівняльний аналіз об'єктивної сторони кримінальних правопорушень проти власності за законодавством України і країн Східної Європи;
- дослідити суб'єктивні ознаки кримінальних правопорушень проти власності за законодавством України і країн Східної Європи;
- проаналізувати підстави (критерії) систематизації кваліфікуючих ознак кримінальних правопорушень проти власності за законодавством України і країн Східної Європи;
- дослідити основні різновиди кваліфікуючих ознак кримінальних правопорушень проти власності за законодавством України і країн Східної Європи;

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері кримінально-правової охорони власності в Україні та країнах Східної Європи.

Предмет дослідження – кримінально-правова охорона власності в Україні та країнах Східної Європи.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, які захищаються.

Аргументація висновків і рекомендацій, наведених у дисертації, є логічною та має переконливий характер. Обґрунтованість висновків і пропозицій дисертаційного дослідження забезпечується: застосуванням необхідного методологічного інструментарію, використанням достатнього обсягу спеціалізованої літератури і матеріалів практики.

Методами роботи є сукупність загальнонаукових і спеціально-наукових методів пізнання, які забезпечили об'єктивний аналіз досліджуваного предмета. У дисертаційній роботі також застосовано окремі методи пізнання: *історико-правовий* (досліджено історію розвитку вітчизняного кримінального законодавства, що встановлювало відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності в Україні та країнах Східної Європи (підрозділи 1.1)); *порівняльно-правовий* (для вивчення кримінального законодавства країн Східної Європи (усі розділи), *системно-структурний* (під час визначення об'єктивних та суб'єктивних ознак складів кримінальних правопорушень проти власності за кримінальним законодавством України та країн Східної Європи (розділи 2 та 3); *статистичний* (при вивченні правозастосовної практики в Україні та країнах Східної Європи); *соціологічний* (був використаний під час вивчення практики застосування кримінального закону України та країн Східної Європи з питань кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності (усі

розділи)), *формально-логічний* (були опрацьовані норми КК та інших нормативно-правових джерел України та країн Східної Європи, встановлені ознаки та сформульовані основні поняття (усі розділи)).

Теоретичною основою дисертаційного дослідження є праці таких вітчизняних і зарубіжних юристів - дослідників, як: П.П. Андрушко, Н.О. Антонюк, Ю.А. Дорохіна, В.О. Глушков, Л.М. Демидова, О.О. Дудоров, В.П. Ємельянов, В.В. Кузнецов, П.С. Матишевський, А.А. Музика, В.О. Навроцький, П.В. Олійник, М.І. Панов, А.М. Соловйова, Є.Л. Стрельцов, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк, В.Б. Харченко, С.Д. Шапченко та багато інших відомих учених.

Емпіричною основою дисертаційного дослідження є дані офіційної статистики за період з 2015 року до 2020 року, зокрема МВС України щодо стану та структури злочинності, Генеральної прокуратури України щодо єдиного звіту про злочинність в державі; опублікованої судової практики. Також були використані статистичні звіти та огляди судової практики Верховного Суду України, вищих судів країн Східної Європи.

Нормативну базу роботи складають: складають Конституція України, Кримінальний кодекс України, Конституції та кримінальні кодекси країн Східної Європи, міжнародно-правові акти.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що у дисертації вперше вирішено теоретико-правові та науково-прикладні завдання кримінально-правової охорони власності у порівняльно-правовому напрямку. На захист, зокрема, виносяться такі положення, висновки та пропозиції:

вперше:

- на основі історичного аналізу розроблено періодизацію розвитку кримінально-правової охорони власності в країнах Східної Європи, а саме: 1) середньовічний період (XI-XV ст.); 2) ранній новий період (XVI - XVIII ст.); 3) модерний період (XVIII ст. - початок XX ст.); 4) соціалістичний період (початок XX - 1991 р.); 5) сучасний період (з 1991 р.).

- з метою комплексного порівняльно-правового дослідження кримінально-правової охорони власності, здійснено систематизацію країн Східної Європи: 1) слов'янські країни Східної Європи пострадянського простору (Білорусь, Росія, Україна); 2) слов'янські країни Східної Європи, не пов'язані з радянським періодом входження у склад СРСР (Польща, Чехія, Болгарія, Сербія, Словаччина, Хорватія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Словенія, Чорногорія); 3) неслов'янські країни Східної Європи (Румунія, Угорщина, Албанія, Молдова, Литва, Латвія, Естонія).

- на основі дослідження досвіду країн Східної Європи запропоновано доповнити розділ VI Особливої частини КК України статтею 190¹ «Шахрайство з використанням електронно-обчислювальної техніки»;

- на основі дослідження досвіду країн Східної Європи запропоновано доповнити ч.2 ст. 194 КК України новою кваліфікуючою ознакою вчинення умисного знищення або пошкодження майна «з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості»;

удосконалено:

- на підставі дослідження досвіду країн Східної Європи, положення щодо введення нової кваліфікуючої ознаки вчинення діяння «з використанням обставин, що виникли внаслідок надзвичайних подій, воєнного стану або стану війни» (ч.3 ст.185, ч.3 ст. 186, ч.3 ст. 187 КК України);

- з метою уніфікації кримінально-правової термінології, позиції щодо визначення у диспозиціях статей ч. 2 ст. 194 та ст. 195 КК України загальнонебезпечного способу вчинення кримінального правопорушення шляхом виключення слів «шляхом підпалу, вибуху або іншим» та зазначення «загальнонебезпечним способом»;

дістали подальшого розвитку:

- положення про те, що у правовій доктрині країн Східної Європи власність визначають як суспільні відносини щодо сукупності рухомих і нерухомих речей, прав і інтересів, які належать фізичній або юридичній особі, та можуть бути виражені у різних формах, у тому числі у нематеріальній формі;

- підходи щодо систематизації кваліфікуючих ознак кримінальних правопорушень проти власності за законодавством України і країн Східної Європи: I. За об'єктивними ознаками: 1) за об'єктом: а) за предметом кримінального правопорушення; б) за потерпілим від кримінального правопорушення; 2) за ознаками об'єктивної сторони: 1) за ознаками місця вчинення кримінального правопорушення; 2) за наслідком; 3) за ознаками обстановки; 4) за ознаками знарядь та засобів; 5) за способом вчинення кримінального правопорушення. II. За суб'єктивними ознаками: 1) за ознаками суб'єкта; 2) за ознаками суб'єктивної сторони.

Практичне значення одержаних результатів у тому, що висновки та пропозиції дисертанта можуть бути використані у:

науково-дослідній сфері – для подальшої розробки теоретичних і прикладних проблем кримінально-правової охорони власності в Україні та країнах Східної Європи;

правотворчій діяльності – запропоновано ряд пропозицій щодо вдосконалення юридичних конструкцій деяких кримінальних правопорушень проти власності;

правозастосовній діяльності – при вирішенні проблем кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності в судовій практиці (Акт впровадження результатів дисертаційного дослідження Одеської місцевої прокуратури № 1 від 28 квітня 2020 року);

навчальному процесі – при викладанні дисциплін «Кримінальне право», «Кваліфікація кримінальних правопорушень», «Актуальні проблеми застосування кримінального законодавства», спецкурсів, присвячених проблемам кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності, при підготовці підручників, у науково-дослідницькій роботі студентів (Акт впровадження результатів дисертаційного дослідження Національного університету «Одеська національна юридична академія» від 18 травня 2020 року).

Апробація результатів дослідження.

Результати дослідження дисертаційної роботи апробовані під час обговорення дисертації та окремих її розділів на засіданнях кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія». Основні положення, теоретичні і практичні висновки дисертаційної роботи були викладені у 5 доповідях на міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: «Стан та перспективи розвитку юридичної науки» (м. Дніпро, 6-7 вересня 2019 р.), «Особливості розвитку публічного та приватного права в Україні» (м. Харків, 19–20 липня 2019 року), «Розвиток сучасного права в умовах глобальної нестабільності» (м. Одеса, 13–14 вересня 2019 року), «Кримінальне право в умовах глобалізації» (м. Одеса, 25 травня 2018 року), «Політико-правова доктрина державного суверенітету в умовах глобалізації» (м. Одеса, 26 жовтня 2018 року).

Публікації. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження викладено 7 статтях, у тому числі, 6 - опублікованих у фахових виданнях з юридичних наук, перелік яких затверджено МОН України, та 1 - у зарубіжних виданнях, та 5 тезах доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Список публікацій здобувачки за темою дисертації:

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав

1. Самокиш І. В. Історія кримінально – правової охорони власності в Україні та країнах Східної Європи. *Eurasian Social Science Association*, 2019. № 34. С. 43-47.

Статті у фахових виданнях України

2. Самокиш І. В. Власність як об'єкт кримінально-правової охорони в Україні та країнах Східної Європи. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Юридичні науки. Том 30 (69) № 4, 2019. С. 187-191.

3. Самокиш І. В. Підстави (критерії) систематизації кваліфікуючих ознак злочинів проти власності за законодавством України і країн Східної Європи. *Держава та Регіони*. № 3, 2019. С. 241-246.

4. Самокиш І.В. Об'єктивна сторона злочинів проти власності за законодавством України та країн Східної Європи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Юриспруденція». Збірник наукових праць. Випуск 39. Одеса, 2019, С. 111 – 114.

5. Самокиш І. В. Суб'єктивні ознаки злочинів проти власності за законодавством України та країн Східної Європи. *Порівняльно-аналітичне право*. № 3/2019. С. 188-192.

6. Самокиш І. В. Підстави систематизації кваліфікуючих ознак злочинів проти власності за законодавством України і країн Східної Європи. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. №23. С. 89-99.

7. Самокиш І. В. Загальна характеристика кримінального законодавства країн Східної Європи: порівняльний аналіз. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. №24, 2020. С. 84 – 93.

Тези доповідей

8. Самокиш І. В. Об'єктивні ознаки злочинів проти власності за законодавством України, Сербії та Македонії. Стан та перспективи розвитку юридичної науки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 6-7 вересня 2019 р., м. Дніпро. С. 83-86.

9. Самокиш І. В. Суб'єктивні ознаки злочинів проти власності за законодавством України, Сербії та Польщі. Особливості розвитку публічного та приватного права в Україні : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 19–20 липня 2019 року). Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2019. С. 98-100.

10. Самокиш І. В. Основні різновиди кваліфікуючих ознак злочинів проти власності за законодавством України і країн Східної Європи. Розвиток сучасного права в умовах глобальної нестабільності: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 13–14 вересня 2019 року, м. Одеса. С. 69-73.

11. Самокиш І. В. Конституційні основи кримінально-правової охорони економіки. Кримінальне право в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 25 травня 2018 року, м. Одеса. С. 245-248.

12. Самокиш І. В. Об'єкти та методологія компаративістських досліджень. Політико-правова доктрина державного суверенітету в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26 жовтня 2018 року, м. Одеса. С. 189-193.

Характеристика особистості здобувачки. І.В. Самокиш має вищу педагогічну та вищу юридичну освіти. У 2017 р. закінчила Національний університет «Одеська юридична академія» і здобула кваліфікацію юриста. З 2017 р. – аспірантка кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».

Оцінка мови і стилю дисертації.

Мова і стиль дисертації відповідають вимогам, які ставляться до наукових робіт такого рівня.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається на захист.

Робота відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), а також пп. 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, і може бути подана до разової спеціалізованої вченої ради для її захисту.

В результаті відкритого голосування учасники міжкафедрального

семінару у кількості 32 осіб подали голоси «за». Ніхто із учасників фахового семінару не проголосував «проти» рекомендації дисертаційної Д.І. Бакаєва до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок щодо дисертації Самокиш Інни Василівни на тему: «Кримінально-правова охорона власності за законодавством України та країн Східної Європи».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Самокиш І.В. «Кримінально-правова охорона власності за законодавством України та країн Східної Європи» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

3. Рекомендувати дисертацію Самокиш Інни Василівни на тему: «Кримінально-правова охорона власності за законодавством України та країн Східної Європи », до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

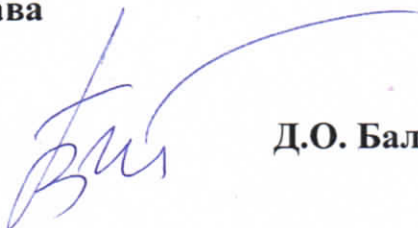
**професор кафедри кримінального права
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук, доцент**

О.С. Сотула

Рецензент:

**доцент кафедри кримінального права
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук, доцент**

Д.О. Балобанова